

Suunnitelma järjestöjen verkostohankkeeksi ikääntyneiden asumisen ennakoinnissa ja varautumisessa

Tausta

Asukkaiden oma toiminta on ratkaisevaa ikääntyneiden asuinolojen parantamisessa. Noin 80 prosenttia yli 65-vuotiaiden asunnoista on omistusasuntoja, joissa omistaja tekee päätökset asuntonsa osalta. Yli 85-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu seuraavan 20 vuoden aikana. Kuntien ikärakenteen muutokset ovat kuitenkin erilaisia eri puolilla maata.

Omien asuinolojen arviointi ja tarpeellisten muutosten tekeminen tukevat itsenäistä kotona asumista. Yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne vaikuttavat siihen, mikä on kullekin sopiva asumisratkaisu ikääntyessä. Hyväkuntoisena on helpompaa pohtia tulevaisuutta ja teettää asunnon korjauksia kuin silloin, kun toimintakyky on jo paljon heikentynyt. Myös muuttaminen uuteen asuntoon tai asuinalueelle on sujuvampaa, kun asukas pystyy aktiivisesti tutustumaan ympäristöönsä.

Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman (2020–2022) yhtenä tärkeänä tavoitteena on rohkaista ja tukea ikääntyneitä henkilöitä ennakoimaan tulevia asumistarpeitaan ja varautumaan niihin hyvissä ajoin toteuttamalla asumiseen liittyviä tarpeellisia toimenpiteitä. Valtion ja kuntien toiminta luo edellytyksiä asuinolojen parantamiseen, esimerkiksi avustusten kautta. Ongelmana on monesti tiedon saamisen vaikeus asumisen ratkaisuista ja korjausmahdollisuuksista sekä saatavalla olevista avustuksista. Valtakunnalliset järjestöt pystyvät tavoittamaan ikääntyneitä kansalaisia monien kanavien kautta. Niillä on viestintää ja paikallistoimintaa omalle jäsenistölleen sekä muille ikääntyneille. Eläkeläisjärjestöillä on myös edustus kuntien vanhusneuvostoissa ja ne tekevät yhteistyötä kuntien kanssa. Ikääntyneiden asumisen ennakoinnin ja varautumisen vahvistamisessa järjestöillä on siten merkittävä rooli monenlaisen toiminnan ja yhteistyön kautta.

TTS Työtehoseura toteutti ympäristöministeriön toimeksiannosta selvityksen järjestöjen toiminnasta ja mahdollisuuksista ikääntyneiden asumisen ennakoinnissa ja varautumisessa. Mukana oli valtakunnallisia eläkeläis- ja vanhusalan järjestöjä sekä asunto- ja kiinteistöalan järjestöjä.

Selvityksessä nousivat esille järjestöjen resursoinnin haasteet ja rahoitus, yhteistyötarpeet muiden järjestöjen ja kuntien kanssa sekä viestinnän tarpeet. Tärkeimpänä toimenpide-ehdotuksena lisäresurssien kohdentamiseksi nousi yhteistyön vahvistaminen yhteisen hankkeen avulla ikääntyneiden asumisen ennakoinnin ja varautumisen teemoista. Myös varhaisen ennakoinnin kehittäminen järjestöjen kurssien ja ryhmätoiminnan kautta sekä järjestöjen ja kuntien yhteistyön vahvistaminen tulivat esille.

Raportti on saatavilla sähköisesti oheisesta linkistä [Selvitys järjestöjen toiminnasta ikääntyneiden asumisen ennakoinnin tukena](#)

Tavoite

Järjestöjen verkostohankkeessa tavoitteena on edistää ikääntyneiden ihmisten omaa asumisen ennakointia ja varautumista sekä kehittää tähän liittyviä toimintatapoja. Hanke kohdistuu valtakunnallisten järjestöjen toimintaan ikääntyneiden kansalaisten asumisen ennakkoinnin ja varautumisen tukemisessa. Järjestöt voivat toteuttaa hankkeissa valtakunnallisen toiminnan ja yhteistyön lisäksi paikallistason toimintaa esimerkiksi jäsenyhdistysten, vanhusneuvostojen ja kuntien kanssa.

Tavoitteet:

- tukea järjestöjen ikääntyneille kansalaisille kohdistettua asumisen ennakointi- ja viestintätoimintaa ja luoda tähän liittyviä uusia toimintatapoja,
- vahvistaa järjestöjen yhteistyötä ikääntyneiden asumisen ennakkointiin liittyen, erityisesti tehostamalla neuvontaa, koulutusta ja muuta viestintää,
- viestiä yhdessä esimerkiksi tapahtumissa, sosiaalisessa mediassa sekä paikallisissa tilaisuuksissa, myös yhdessä jäsenyhdistysten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa sekä
- koota neuvontamateriaalia yhteen ja tarvittaessa luoda uutta sekä päivittää vanhaa.

Toteutus

Kukin hanketoteuttaja tekee oman hankesuunnitelmansa verkostohankkeen osaksi ja hakee rahoitusta ympäristöministeriöstä erillisessä haussa. Hankkeen toteuttajat voivat sisällyttää hankkeeseensa esimerkiksi neuvontaa, viestintää, paikallistason toimintaa, kuten tapahtumia, koulutusta ja kursseja sekä viestintää kansalaisille, jäsenille ja jäsenyhdistyksille ja vanhusneuvostoille.

TTS Työtehoseura koordinoi verkostohankkeen toteutusta ja osatoteuttajien yhteistyötä järjestämällä esimerkiksi työpajoja, mitkä liittyvät viestintämateriaaleihin ja yhteisiin tilaisuuksiin.

Hankkeen ankkurijärjestöinä Suomen Asumisen Apu, Muistiliitto ja Vanhustyön keskusliitto jakavat hankkeessa kokemuksiaan ja asiantuntijatietoa järjestönsä aihepiiriin liittyvästä toiminnasta sekä tekevät yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa hankesuunnitelmissa sovitulla tavalla.

- Vanhustyön keskusliiton erityisosaamista asumisen ennakkoinnissa on korjausneuvonta: asuntojen korjaus- ja muutostarpeiden arviointi sekä neuvonta avustusten hakemisessa ja korjausten toteuttamisessa.
- Suomen Asumisen Apu ry ylläpitää SAAennakoida-sivustoa ikääntyvien asumisen ennakkointiin sekä on tuottanut muita asumisen ennakkoinnin välineitä.
- Muistiliitto tuo muistiyhdistysten verkoston yhteistyöhön. Näkökulmana on arkiympäristö ja asunto muistisairaiden ihmisten turvallisen asumisen mahdollistajana.

Hankesuunnitelmien pohjaksi on koottu olemassa olevaa ikääntyneiden asumisen ennakkointiin liittyviä tietolähteitä ja viestintämateriaalia. Tämä materiaali on liitteenä.

Verkostohanke toteutetaan ajalla 12/2021 - 11/2022.

Tulokset:

- Toimijoiden välisen yhteistyön vahvistuminen niin, että siitä tulee vaikuttava ja luonteva osa järjestöjen toimintaa myös tulevaisuudessa.
- Järjestöjen toimintatapojen kehittyminen ikääntyneiden asumisen ennakkoinnin ja varautumisen tukemisessa, jotta niitä voidaan hyödyntää jatkossakin.
- Yhteinen tietopankki ikääntyneiden asumisen ennakkointiin liittyvästä viestintä- ja neuvontamateriaalista.
- Eri toimijoiden kanssa yhteistyössä järjestettyjä tilaisuuksia ja muita tapahtumia hanke-suunnitelmien mukaisesti sekä valtakunnallista viestintää verkostohankkeen teemoista.